

שְׁפִילָה לְהַמְיָה

בצדקה טכונים
גמ"ח סיון מוסיע לנזקקים

י מנחם אב התש"פ
מפטיירין : נחמו נחמו עמי
(ישעיה מ, א)

פְּרִשְׁתָּ וְאַתְּ מִן

סיפור לשבת

"ובכל מאודך" (ו, ה)

בכל ממונך (ברכות ט, ה).
הסיפור הבא הוא סיפור שבשלב זה עדיין לא נגלה לעין כל השכר על ההתאמצות והדמים הרבים שהשקיע אותו יהודי. היהודי שעליו נסוב הסיפור שלפנינו גר בארה"ב. בחודש חשון תשע"ה השתוללה סופת שלגים בארה"ב, שלג רב כיסה את כל הרחובות והתנועה ממקום למקום היתה בלתי אפשרית, אנשים נתקעו בבתיהם זמן רב ואותו יהודי שכח את התפילין בבית הכנסת – המרחק מביתו לבית הכנסת היה קילומטר וחצי, אותו יהודי היה אובד עצות, הוא הביט דרך החלון בעצב וראה את ערמות השלג הנערמות בכבישים. המחשבה שהוא לא יוכל להניח תפילין זעזעה אותו. הוא התקשר לרב שלו ובקול נשבר סיפר לו שהוא שכח את התפילין בבית הכנסת. הרב חשב וחשב ולבסוף הציע לו לעשות השתדלות: להתקשר לעירייה ולבקש שבעזרת מפלסת שלג יפנו את השלג מביתו לבית הכנסת. הוא עשה כעצת הרב, התקשר לאותו עובד גוי, וכמובן – הגוי אמר לו שהוא יוכל לבצע את העבודה באופן פרטי. הוא ביקש מהיהודי שיתקשר אליו בעוד כמחצית השעה והוא יחזיר לו תשובה. היהודי היה במתח רב הוא ספר את הדקות ולאחר חצי שעה התקשר לעובד העירייה. העובד שלח לו בפקס תרשים של תוואי הרחובות שבהם הוא יצטרך לעבור עם המפלסת שלג הוא אמר לו שהוא צריך להשקיע עבודה וזמן רב כ-3 שעות עבודה, וביקש על העבודה \$10.000. היהודי נדהם מהסכום. הוא ניסה להתווכח עם הגוי וניסה להסביר לו שהוא מבצע את העבודה באופן פרטי ושאל למה העלות כל כך יקרה. הגוי אמר זה הסכום שאני רוצה וזה הכל. היהודי ניתק את השיחה והתקשר לרבו. הרב שאל אם יש לו את הסכום הנ"ל – היהודי השיב בחיוב. הרב אמר לו תעשה מה שליבך אומר לך... היהודי חשב על כך ולבסוף אמר לעצמו הרי כתוב ואהבת את ה' אלוהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך אמרו חכמים זכרונם לברכה בכל מאודך = הכוונה אפילו נוטל את כל ממונך. אותו יהודי התקשר לגוי ואמר שהוא מסכים, הגוי ביצע את העבודה, פינה את השלג מביתו של היהודי ועד לבית הכנסת. הוא שילם על כך \$10.000.

חשבתי לעצמי אנו כל בוקר קמים מניחים תפילין ולא צריכים לשלם על כך מאומה...!
וודאי שהקב"ה יחזיר לו בכפל כפליים על הסכום שהוציא ושבשמיים מחשיבים לאותו יהודי כל הנחת תפילין שווה \$10.000.

כאשר האדם מקיים את מצוותיו יתברך מתוך אהבה אליו, מתוך רצון והשתוקקות שעל ידי מעשיו יהיה נחת רוח לפניו. כאשר ניגשים אנו למצוות ה' יתברך, מתוך הכרה שבכך אנו עושים רצונו ומקיימים דבריו, אנו עושים נחת רוח לפני יתברך, והוא שמח ומתגאה בנו בפני מלאכיו ואומר: ראו בני זה האיק עושה את רצוני. הרי בוודאי שנחפש תמיד כיצד נוכל לעשות עוד ועוד מצוות. וכמו הבן האוהב את אביו, כשאביו יבקש ממנו דבר כל שהוא, הרי יעשה את רצונו בשמחה מרובה, ויוסיף כהנה וכהנה על ציוויו של אביו, והעיקר שאביו יהיה שמח בו.

כך גם אנו, כשנכתוב בדברים אלו נעשה המצוות בשמחה בלי שום סרך של כפיה ועול כל שהוא, ואדרבה נוסיף להדר במצוותיו כדי לעשות נחת רוח לפניו.

{ אמונה שלמה }

פניני המלבי"ם

ז [ו] פי עם קדוש אתה לה' אֱלֹהֶיךָ בְּךָ בְּחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְהִיּוֹת לּוֹ לְעַם סְגֻלָּה מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָרֶץ [ז] לֹא מִרְבֶּכֶם מִכָּל הָעַמִּים תִּשָּׂק ה' בְּכֶם וַיִּבְחַר בְּכֶם כִּי אִתְּם הִמְעַט מִכָּל הָעַמִּים [ח] כִּי מֵאַהֲבַת ה' אִתְּכֶם וּמִשְׂמֹרוֹ אֶת הַשְּׂבָעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם הוֹצִיא ה' אִתְּכֶם בְּיַד מֹצֵקָה וַיִּפְדֶּךָ מִבֵּית עַבְדִּים מִיַּד פְּרָעָה מֶלֶךְ מִצְרָיִם

כי עם קדוש אתה. כבר בארתי (יתרו יט, ה) שיש הברל בין עם קדוש ובין עם סגולה, שסגולה היא דבר החשוב מצד הבחירה דבר שיקר בעיניו מצד שמוצא חן לפניו, ועם קדוש הוא בעת יתקדשו ויתעלו מצד קדושת מעשיהם. ועל זה אמר **שאתה עם קדוש** מצד קדושת המעשים, וחזן מזה **בחר ה' אלהיך** מצד הבחירה **להיות לו לעם סגולה**, ומצד שני אלה העניינים צריך אתה להתרחק מן העמים עובדי אלילים.

לא מִרְבֶּכֶם. ולא תאמר הלא טוב יותר שנקרב אותם אלינו להיות עמנו לעם אחד וברכות עם הדרת מלך ויהיו גם הם עם סגולה, על זה אמר **לא מִרְבֶּכֶם מכל העמים חשק ה' בכם**, שאין ה' חפץ בריבוי עם, כי הפרי והסגולה היא מועטת, כמו שבעין פרי העצים והעלים והקליפות הם רבים והפרי היא מועטה, כן **אתם המעט מכל העמים**, כי אתם הלב והפרי והסגולה שהיא מועטת, והיא הסגולה אצל הנוטע והחביבה בעיניו. **כי מאהבת ה' אתכם.** שאם היה רוצה ברבות עם סגולה היה יכול לתת לכם את ארץ מצרים שהיתה מלאה כצאן אדם ושהיו עם מצרים מתחברים אליכם להיות אתכם לעם אחד. **ומה שהוציא אתכם היה מאהבת ה' אתכם.** שהאהבה לא תהיה אלא בשוים ואין יצויר אהבה שיאהב ה' אתכם, הלא זה מצד שיש בכל אלוהות היא נפשכם שהיא חלק אלוה ממעל שמצידה יאהב דומה לדומה. **ומשמרו את השבועה**, ששבוע להיות לכם לאלהים ושתדבק שכינתו בכם ולכן **הוציא אתכם ביד חזקה** כדי להביאן אל הארץ שמוכנת להשראת השכינה והקדושה, הגם **שפרך מבית עבדים מיד פרעה**, שתכך בהחל המכות נפסק השעבוד ובכל זאת לא השאיר אתכם במצרים להחבר את עם מצרים אליכם, כי אין רצונו בריבוי של פסולת וקליפות רק בפרי והסגולה שהיא מועטת ותשכון בטח בדרד מופרדת מעובדי אלילים.

ר"ת	יציאה	כניסה	יחוליים
20:52	20:15	19:01	ירושלים
20:50	20:17	19:17	תל אביב
20:53	20:18	19:11	חיפה
20:50	20:15	19:17	באר שבע

הבן איש חי

פרוש 'חיים והשלום' על תהלים

אֲשַׁתְּךָ כַּגֶּפֶן פְּרִיָּהּ בִּיְרֵךְ בְּיָדְךָ כְּשֶׁחֲלִי זֵיתִים סָבִיב לְשִׁלְחָנְךָ (קב"ח, ג)

אם אשתך "כגפן פוריה" - דלא מקבלא גופא אחרא, ועוד היא "בירכת בי ירך" - שהיא צנועה, אז תזכה שתוליד לך בנים צדיקים, שיהיו "בניך כשתילי זיתים" שנמשלו להם הצדיקים: מה זית דא בין כסתווא בין בקייטא לא אתאכידו טרפוי, כן הצדיקים לא יעצרו מעבודת ה', לא תוקף הקור ולא תוקף החום, אלא הם בצדקתם ועבודתם כל הימים בשווה (זוהר ח"ג קכו ע"א; מנחות נג:). ועוד, יהיו בניך "סביב לשולחנך" - "סביב" רוצה לומר, סיבה לשולחנך, הוא השפעת הפרנסה שלך, שהקב"ה יתן לך פרנסה טובה ושולחנך יהיה מלא בעבור זכות בניך.
אשתך כגפן פוריה. [יובן] על דרך (סוטה יז): איש ואשה שזכו שם י"ה ביניהם. וזהו "אשתך כגפן" - אם חשובה וטובה כגפן, אז "פוריה" - פירוש: פרו יה, שתזכו לפריה ורבייה, וגם שם י"ה ביניהם. ודו"ק.

הִנֵּה כִּי כֵן יִבְרַךְ גְּבֵר יֵרָא ה' (שם, ד)

נראה לפרש על פי מה שאמרו בזוהר הקדוש (ח"א עו סוף ע"ב, בסתרי תורה) שהקב"ה מברך לנשמה במאה ברכות כמנין "לך לך". וזה שאמר "הנה כי כן יבורך גבר ירא ה'" - "כי כן" גימטריא מאה. גם [אמרן] רבותינו זכרונם לברכה (סוטה לח): בפסוק (משלי כב ט) "טוב עין יבורך" - אל תקרי "יברך" אלא "יברך". וכן כאן אומר: "כי כן" גימטריא מאה, "יבורך גבר", ודרשינן נמי כאן: אל תקרי "יברך" אלא "יברך", רמז למאה ברכות שחייב אדם לברך כל יום. וזהו, "יברך" מאה ברכות כמנין "כי כן".

וְרָאָה בָּנִים לְבָנֶיךָ שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל (שם, ו)

ידוע, מן השכינה יבוא חרדה, וחרדה מסלקת דמים (נידה ז). והשכינה היא "שלום" (קהילת יעקב ערך שלום [ב]). וידוע (כתובות י): דאשה שדמיה מרובים בניה מרובים. וכמו שפירש רבני יעקב [אלגאזי ב"שמע יעקב" (סוף פרשת פקודי, דף קטז סע"ב) על (שמות לט, מג) "ויברך אותם משה" - יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם (ילקוט שמעוני שם, רמז תיז)]. וזה שאמר "וראה בנים לבניך" - בנים ובני בנים מרובים, אף ש"שלום" - השכינה - "על ישראל". ודו"ק.

ספר חרדים

מצוות לא תעשה מן התורה התלויים בפה ע"י דבור

המחזיק במחלוקת עובר בלאו, שנאמר "לא יהיה כקורח ועדתו".

אבל במחלוקת נגד המתייצבים על דרך לא טוב, מצווה להחזיק במחלוקת, שנאמר: "ראה כל גאה הכניעוהו והדוך רשעים תחתם טמנם בעפר יחד כו'". ואם מונע עצמו נענש מפשעיהם, ועובר בלאו "ולא תשא עליו חטא".

ופשיטא המחזיק בידי רשעים עובר בלאו, שנאמר: "לא תהיה אחרי רבים לרעות".

אסור להחניף בשום דבר, וכל שכן הרואה בחברו שעובר עבירה, אף על גב שאין בידו למחות שירא ממנו ישתוק ולא יאמר כלום, אבל אם מחניף אותו, ואומר שאין זה עבירה, עובר בלאו, שנאמר: "ולא תחניפו את הארץ". וכת חנפים הם מן ארבע כתות שאינם מקבלים פני השכינה.

אסור לנבל פיו, שנאמר: "ולא יראה בך ערות דבר", רוצה לומר אפילו דיבור פה. והמנבל פיו ייסורין באין עליו, ומעמיקים לו גהינם.

שלא להוציא מפיו דברי תורה או תפילה כשהוא ערום או נגד ערווה, שנאמר: "ולא יראה בך ערות דבר, והיה מחניף קדוש". וכן נגד צוואה אם אינה מכוסה, למקצת פוסקים. אף על פי שאינה ברשותו אסור מן התורה ד"ולא יראה" קאי גם על הצוואה הכתובה קודם לזה.

"לא תנחשו", אזהרה למנחשים ואומרים פתי נפלה מפי, מקלי נפלה מידי, וכיוצא מהבלים אלו, ועל ידי זה מונע ממעשה שרצה לעשות. גם בכלל זה השם סימנים כאליעזר עבד אברהם וסומך על סימן זה. ואליעזר לא סמך על הסימן, שהרי שאל לה בת מי את.

"לא תעוננו", מלשון עת ועונה. אלו נותני עתים. שאומרים ר"ח היום, מוצאי שבת היום, שחרית היום.

הפלא יועץ

עֵרֶךְ בְּשׁוּרָה

אם יודע בשורה טובה לחברו, מהר ימהרנה לו וחיתה נפשו בגללו, ולמצוה תחשב לו, ומה גם לאיש צדיק, שהגורם שתחיה רוחו חיים יוסיפו לו. צא ולמד משרה בת אשר, שעל שבישרה ליעקב על יוסף שהיה חי זכתה ליכנס בחיים לגן עדן (עי' תרגום יונתן בראשית מו יז ד"א זוטא פ"א). וזה נכלל בכלל מצות גמילות חסדים. וכשם שלענין צדקה אמרו (ב"מ ע"א א) עניין קודמין, כן הדבר לעניין גמילות חסדים. ואשר לא טוב עשו העצלנים, שבנסעם לדרכים אין כותבים לקרוביהם ולאנשי ביתם להודיעם את שלומם, ונפשם ברעה תתמוגג לפי רוב האהבה, כדאמרי אנשי יבוא לאויב מה שחושב לאוהב. בודאי עתידים ליתן את הדין. והאיש אשר הוא טוב ידיו רב לו לכתוב בכל מעבר ובהרבה דרכים כדי שיגיעו לידם אגרותיו, אם לא כולם, מקצתם, ויזכיר את בני עירו הנמצאים אצלו. ומצוה על כל מי שיגיע אגרת לידו שיטרח בגופו וממונו לשלחה ולהריצה ולהגיעה ליד הבעלים, ולמצוה רבה תחשב לו, כי לפעמים נפש הוא משיב, וכמה מצוות הוא מקיים, גמילות חסדים ומצוות ואהבת לרעך כמוך, ועבד ומהני לשמח לב אומללים ולהחיות לב נדכאים, וישא ברכה מאת ה' ומאנשים:

כל קבל דנא בשורה רעה לא ישמע על פיו, שהרי אמרו רבותינו ז"ל (פסחים קג ב) שהמבשר בשורה רעה, עליו הכתוב אומר (משלי יח) מוציא דבה הוא כסיל. ואמרו רבותינו ז"ל (מגילה טו, א), שאפילו השולח לחברו לידע איזה דבר ולהשיבו דבר, אם התשובה רעה לא ישיבונו דבר, שאין משיבין על הקלקלה, כמו שמצינו בהתך שלא רצה להגיד למרדכי את דברי אסתר. ואם לפעמים הוא מוכרח להגיד לחברו איזה בשורה רעה משום איזה צורך שעה, יגיד אליו ברמז באופן שיבין מעצמו, או יגיד על ידי עכו"ם, ולא ישלח לישראל אחר, שהרי אמרו (שבת לא א) דעלך סני לחברך לא תעבד, אם לא שרוצה שלא ידע פתאום, שאז צריך חכם לב שיגיד דבר בסדר נכון:

חידושים לפרשה

ובקשתם משם את ה' אלהיך ומצאתה מי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך (ד, כט)

להצלחה בלימוד התורה זקוקים לשני דברים. כמו שנאמר "דרשוה' ועזו בקשו פניו תמיד" (תהלים קה, ד). כלומר, לדרוש וללמוד את התורה בעמל ויגיעה רבה, ובנוסף לבקש מאת ה' שיעזור לו. זה שנאמר "ובקשתם משם את ה' אלהיך" היינו, להתפלל להצלחה בלימוד, "ומצאתה מי תדרשנו בכל לבבך", היא הדרישה והעמל בלימוד עצמו. מפני מה פתח בלשון רבים- "ובקשתם", וסיים בלשון יחיד- "ומצאתה"? יבואר על פי מה שאמרו חכמים (ר"ה יח). "שנים נכנסו להתפלל, זה התפלל ונענה, וזה לא נענה, זה כיון לבו בתפילתו, וזה לא כיון לבו". פרוש, לא מן הנמנע ששנים יכנסו יחדיו להתפלל, ובכל זאת רק תפילתו של אחד התקבל. הכיצד? "זה כיון לבו בתפילו, וזה לא כיון לבו". זהו שאמר הכתוב "ובקשתם" בתפילה- לשון רבים, אבל "ומצאתה"- רק אתה היחיד. ומדוע? "כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך", משום שאתה כיונת בתפילה ודרשת "בכל לבבך ובכל נפשך".

ויפן תשא עיניך השמימה (ד, יט)

יש חילוק בין מילת **השמימה** ומילת השמים כמו שמצינו חילוק בין מצרים ומצרימה כי מצרימה, הוא שם המדינה עצמה ומצרים היא כל ארץ מצרים, והעד על זה (במדבר כ') 'יורדו אבותינו מצרימה' וגו'. ורבי אברהם אמר כי זה אחר מעמד הר סיני, והטעם הוא דיבר עמכם פנים בפנים, ומאותו היום הייתי אני עומד בין השם שהוא נראה מן השמים, וכל הצדדים שוין בוה, והוא שהזכיר כאן תחת כל השמים, כלומר בכל מקום שהם, אבל כשיזכיר הכתוב **השמימה**, יכוון אל המקומות הנודעים מדרך החכמה ששם עיקר קביעות הכוכבים, ומתוך ידיעת כוחם העצום ומשטרם בארץ יבוא האדם לטעות אחריהם, ועל כן אמר **ויפן תשא עיניך השמימה וראית, בעין הלב**, כי אין הענין הזה נראה ומוחש לעין רק נודע ונראה ללב מדרך החכמה, ולכן כתוב באברהם (בראשית ט"ו) הבט נא **השמימה** וספור את הכוכבים, שהעלוהו למקום עליון למעלה מן הגלגלים ואמר לו הבט למטה **השמימה** במקום ששם הכוכבים נקבצים אם תוכל לספור אותם.

אנכי עמד בין ה' וביניכם בעת ההוא להגיד לכם את דבר ה' (ה, ה)

כי הוא היה עולה להר ושומע דברי השם ויורד ואומר להם עד שדיבר השם עמהם פנים בפנים, וזה רמז אל כל מה שנזכר בפרשת בחדש השלישי, מתחילת 'כה תאמר לבית יעקב' עד 'ויאמר השם אליו לך רד'. ורבי אברהם אמר כי זה אחר מעמד הר סיני, והטעם הוא דיבר עמכם פנים בפנים, ומאותו היום הייתי אני עומד בין השם ובניכם. ואינו נכון, והנכון בעיני, כי ירמוז למה שפרשנו שם (כ ז) כי ישראל לא הבינו מפי הגבורה אלא אנכי ולא יהיה לך ושאר הדברות משה הוא המגיד להם מה שיאמר השם, וזהו להגיד לכם את דבר ה', לפרש להם כל דיבור ודיבור. וטעם **בין ה' וביניכם**. כי בעת הדברות היה הוא קרוב אל מקום השכינה יותר מהם, כי הם הרחיקו לעצמם כאשר פרשתי שם (כ טו), וזהו **כי יראתם, ולא עליכם בזה**, שלא קרבתם אליו כאשר היה לכם רשות, על כן הייתי אני עומד ביניכם ובין מקום הכבוד באמצע, כי רחוק היה ביניכם וביניו, ומשם הייתי אני מגיד הדברות. **לאמר**. מוסב על דבר ה' עמכם בהר מתוך האש לאמר, לשון רש"י. ואמר רבי אברהם אל תשית לבך בעבור היות מילת לאמור רחוקה, כי כן רבים, והמגיד לא הפסיק פסוקים ולא פרשיות. ונכון יותר שנדביק, להגיד לכם את דבר ה' לאמור כלשון והגדת לבנך ביום ההוא לאמור (שם ג' ח). ולדעתי אין צורך כלל, אבל טעמו **כי יראתם מפני האש ולא עליכם בזה לאמר** לא נעלה כי יראנו מפני האש, יזכיר כי הם הגידו לו כי בפרוש ולא ממחשבתו יאמר כן.

נצור לשונך מרע

כלל ב סעיף ד

ואפלו מה ש'התרגונו באם אינו מתפנן לגלות, דוקא השומע הראשון, ששמע בעצמו מה ש'ראובן ספר על שמעון באפי תלתא {בפני שלשה}, אכל מי ששמע ממנו, אסור לילך אחר כך על סמך הנה, שאמר לו המספר לו, ששמע דבר זה באפי תלתא, ולספר לאחר מהגנות ששמע על שמעון, אף אם לא יזכיר מי הוא המוציא והמביא הלעז הנה על שמעון, אם לא (י) ששכר נתפרסם הדבר ונודע לכל. ולא מקבצי (ואין צריך לומר) אם השומע השני הנה אינו יודע קלל מעצמו את עצם המעשה, אם הוא אמת ש'ראובן ספר גנות על שמעון, בודאי אין לו להאמינו, בזה ש'ראובן עבר על אסור לשון הרע, אלא אפלו אם הוא יודע בעצמו, ש'ראובן ספר גנות על שמעון, אף אינו יודע אם היה באפי תלתא, והשומע הראשון הנה גלה לו שהיה באפי תלתא, אף על פי כן אסור לו לסמוך על דבריו בזה ותישינו דילמא לא היה זה באפי תלתא, ואיננו עשוי להתגלות, ועל כן אסור לזה לספר לשום אדם.

(י) שכבר נתפרסם הדבר. ואפילו בזה לסברת היר הקטנה שכתבנו למעלה לא יהיה מותר אפילו דרך אגב וכנ"ל רק לספר מהגנות שנשמע על שמעון, אבל לא להזכיר שמו של ראובן דילמא לא סיפר ראובן באפי תלתא ואין לנו ראייה דנתרצה בדבר.

הצטרפו אלינו ותמכו בהגדלת הצדקה והחסד למשפחות עמותת "בצדקה תכוננו" שמה לה למטרה לספק ולדאוג לצרכיהם של משפחות מעוטי יכולת פלכלית ע"י מתן סיוע פלכלי רחב היקף. העמותה פועלת ללא מטרות רווח כלל!

לתרומות:

בנק לאומי (10) | סניף 858 | מס' חשבון 06555085 | מס' עמותה 580643104
קוד מוסד להרשאה בחשבון הבנק 21965
ניתן לתרום גם דרך "נדרים פלוס" ובאשראי בטלפון ובאתר

דרכי התקשרות לקבלת והפצת העלון:
alon@gamah.org - אימייל לכל מטרה
אתר הגמ"ח - WWW.GAMAH.ORG
052-4368364 | 054-4785404

כל השונה הלכות

ברכת אכילה ושתייה קודמת לברכת הריח, והיינו דוקא להו באותו פרי דברכתו עצי מפני סימן אחד של אם שניהם לפניו, אבל אורחים שבאים בבית בעל עצי נמצא, ואנחנו מברכים עליו מיני משום ספק הבית, ומביאים להם מיני בשמים תחלה, ואח"כ ברכות להקל דאיכא דסבירא להו שצריך לברך מביאים להם משקה או פירות אין צריכין להמתין אלא עשבי הנה אם הטעות של הברכה היה בזה שצריך עליו עצי או בירך עליו עשבי לא יחזור ויברך מיני, משום דלמאן דאמר זה צריך לברך עצי והוא

אם זה שהוא מריח בו הוא עץ או יוצא מן העץ מברך בירך עצי, או למאן דמאר זה צריך לברך עשבי עליו בורא עצי בשמים, ואם הוא עשב מברך עשבי והוא בירך עשבי יצא ידי חובה ואין יחזור ויברך בשמים, ואם אינו לא עץ ולא עשב כמו מיס"ך (מוסק מיני הא הוי ברכה לבטלה, כיצד יעשה יהרהר - שמן המור) או עמב"ר (תבלין הודי חריף) וכיוצא ברכה של מיני בלבו ויריח, או יברך מיני בלי שם מברך מיני בשמים, וכן אם הוא מסופק בו בין עץ ומלכות ויהרהר שם ומלכות בלבו ועיין חיי אדם: לעשב או שיש בו מחלוקת יברך בורא מיני בשמים, כי

ברכה זו של מיני בשמים הוא כנגד ברכה של שהכל אם יש לפניו מין עץ בודאי ועוד יש מין שהוא שאמרנו גבי אכילה: והסימן לידע ולהבחין בין מין עץ ספק עצי ספק עשבי יברך על הספק תחלה ברכת לבין מין עשב זה הכלל כל שהקלח שלו קשה ונשאר מיני, ואח"כ יברך עצי על עץ ודאי, ואם יש לפניו הקלח משנה לשנה ואין עליו יוצאין משרשיו אלא מין עץ ודאי ומין עשבי ודאי ויש עוד גם כן מין מגועז וכל שכן מעציו הרי זה מין עץ לכולי עלמא, אחר שהוא ספק עצי ספק עשבי אם הוא בחול ומברך עליו עצי בשמים, וכל שהקלח שלו רך כירק או יברך על הודאין ויכוין לפטור את מין שהוא ספק, אפילו שהוא קשה אינו נשאר הקלח משנה לשנה הרי ואם בשבת יברך על מין הספק ברכת מיני תחילת זה מין עשב ומברך עשבי, ויש אומרים דאפילו אם הכל ואח"כ יברך עצי על עץ דוודאי ויברך עשבי הקלח רך אם הוא נשאר משנה לשנה הרי זה מין עץ, על עשב הודאין וכאשר כתבתי לעיל בפרשת וכל כהא דיש מחלוקת יברך מיני בשמים:

אם במקום עצי או עשבי או מיני בירך שהכל נהיה בדברו יצא, ואם בירך על עצי ברכת עשבי או במקום עשבי בירך עצי לא יצא, במה דברים אמורים במין שהוא עשבי לכולי עלמא ועצי לכולי עלמא וטעה בהם בעת ברכה, אבל אם היה זה במין שיש דסבירא

על הנאת הריח צריך לברך וסמכו זה אקרא בפסוק "כל הנשמה תהלל יה" (תהילים קנו, 1), איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו זה הריח (ברכות מג:), דאע"פ שהגוף נמי נהנה ממנו עם כל זה הנאת הנשמה מן הריח היא יותר מרובה מהנאת הגוף כי הנאת הגוף מסתלקת תיכף ומיד כשיעבור הריח אבל הנאת הנפש מן הריח מתמדת ונשארת כוחה בה, ומטעם זה אין מברכין על הריח ברכה אחרונה מפני כי אצל הגוף הנאה מועטת היא שעוברת ממנו תיכף ודמי לאכילה שאין מברכין עליה ברכה אחרונה אחר העיכול שנתעכלה, ומטעם זה גם כן אין מברכין שהחיינו על הריח אע"פ שהוא בשמים אשר יתחדשו משנה לשנה, מפני שהנאת הריח אצל הגוף היא הנאה מועטת, ואע"פ שאצל הנפש היא הנאה מרובה לא שייך לברך שהחיינו בעבור הנאת הנפש כי הנפש נצחית ולא תמות ולא שייך לגבי דידה ברכה של שהחיינו וכנודר בפוסקים ז"ל:

אסור ליהנות מריח טוב עד שיברך קודם שיריח, ואם הוא מסופק אם בדבר זה יש ריח טוב או לאו, או אם הוא מסופק בעצמו אם יריגיש בריח כי לפעמים יהיה לאדם חולי נשל"ה (נזלת) ולא יריגיש חוש הריח שלו, הרי זה מריח קודם כדי לידע ואח"כ יברך ויריח כדי שלא תהיה ברכתו לבטלה וכנודר בחסד לאלפים:

{בן איש חי}

להצלחה בעסקים

בן עיון בן
חנה

לעילוי נשמת

סימה לאה בת
חנה,
שלמה בן רחל

לעילוי נשמת

איבון ספינוי בת
פרידה,
אודל יפעת בת
רחל

ז"ל

לחזרה בתשובה

נוגה בת
ישראלה

לרפואה שלמה
מינה בת סימה

ברכה והצלחה

בכל מילי
דמיטב ופרנסה
בשפע לכלל
תורמי הגמ"ח

להצלחה רבה

בכל למוסדות
'לדעת חכמה
ומוסר'

לרפואה שלמה

חיים בן פנינה

להצלחה בכל
מילי דמיטב
לשלמה בן לאה
ומשפחתו

להצלחה בכל

ובחינוך הילדים

אמנון שאול בן
רחמים